

Правління Національного банку України

ПОСТАНОВА

12 травня 2015 року

№ 315

м. Київ

Про затвердження Положення про визначення пов'язаних із банком осіб

Відповідно до статей 7, 15, 55, 56 Закону України “Про Національний банк України”, статей 52, 66, 67 Закону України “Про банки і банківську діяльність”, з метою підвищення стійкості банківської системи України та захисту інтересів кредиторів і вкладників Правління Національного банку України **постановляє**:

1. Затвердити Положення про визначення пов'язаних із банком осіб (додається).

2. Банкам:

у строк до 29 травня 2015 року подати до Національного банку України перелік пов'язаних із банком осіб станом на 01 травня 2015 року в електронному вигляді у форматі EXCEL за формою, наведеною в додатку до цієї постанови;

до запровадження Національним банком України відповідної форми статистичної звітності забезпечити щомісячне (до 10 числа після звітного періоду) подання до Національного банку України актуалізованого переліку пов'язаних із банком осіб в електронному вигляді у форматі EXCEL за формою, наведеною в додатку до цієї постанови.

3. Департаменту методології (Іваненко Н. В.) довести зміст цієї постанови до відома банків України для використання в роботі.

4. Контроль за виконанням цієї постанови покласти на першого заступника Голови Національного банку України Писарука О. В.

5. Постанова набирає чинності з дня, наступного за днем її офіційного опублікування.

В.о.Голови

О. В. Писарук

Інд. 22-01

Додаток
до постанови Правління
Національного банку України
12 травня 2015 року № 315

Перелік пов'язаних із банком осіб станом на _____ 20__ року

(найменування банку)

(місцезнаходження банку)

№ з/п	Найменування юридичної особи/Прізвище, ім'я, по батькові (за наявності) фізичної особи	Тип особи: коди (1) для юридичних осіб або (2) для фізичних осіб	Країна реєстрації для юридичної особи або громадянства для фізичної особи	Місцезнаходження юридичної особи/Місце проживання фізичної особи	Основний вид діяльності юридичної особи за класифікацією видів економічної діяльності (КВЕД)	Код за ЄДРПОУ, код платника податків юридичної особи/реєстраційний номер облікової картки платника податків (за наявності) або серія та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків і повідомили про орган контролю і мають відмітку в паспорті)	Дата та номер запису в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців	Код типу пов'язаної особи*	Проведення операцій із банком (так/ні)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Продовження додатка

*Код типу пов'язаної з банком особи (відповідно до статті 52 Закону України “Про банки і банківську діяльність” (далі – Закон)

Тип пов'язаної з банком особи	Код типу пов'язаної з банком особи
Контролери банку	521
Особи, які мають істотну участь у банку, та особи, через яких ці особи здійснюють опосередковане володіння істотною участю в банку	522
Керівники банку, керівник служби внутрішнього аудиту, керівники та члени комітетів банку	523
Споріднені та афільовані особи банку, у тому числі учасники банківської групи	524
Особи, які мають істотну участь у споріднених та афільованих особах банку	525
Керівники юридичних осіб та керівники банків, які є спорідненими та афільованими особами банку, керівник служби внутрішнього аудиту, керівники та члени комітетів цих осіб	526
Асоційовані особи фізичних осіб, зазначених у пунктах 1 – 6 частини першої статті 52 Закону	527
Юридичні особи, у яких фізичні особи, зазначені в частині першій статті 52 Закону, є керівниками або власниками істотної участі	528
Будь-яка особа, через яку проводиться операція в інтересах осіб, зазначених у частині першій статті 52 Закону, та на яку здійснюють вплив під час проведення такої операції особи, зазначені в цій частині, через трудові, цивільні та інші відносини	529

Положення про визначення пов'язаних із банком осіб

Розділ I. Загальні положення

1. Це Положення розроблено відповідно до Законів України “Про Національний банк України”, “Про банки і банківську діяльність” (далі – Закон), інших законодавчих актів України з метою визначення пов'язаних із банком осіб, порядку подання банками інформації Національному банку України (далі – Національний банк) про таких осіб, а також ознак, за наявності яких Національний банк має право визначити фізичних та юридичних осіб такими, що є пов'язаними з банком особами.

2. Національний банк має право вимагати від банку подання документів, що містять інформацію, потрібну Національному банку для прийняття рішення про визначення фізичних та юридичних осіб особами, пов'язаними з банком.

3. Держава (в особі відповідного органу державної влади або управління та/або суб'єктів, що діють на основі лише державної власності, а також суб'єктів, державна частка в статутному капіталі яких перевищує п'ятдесят відсотків чи становить величину, яка забезпечує державі право вирішального впливу на господарську діяльність цих суб'єктів), територіальна громада (в особі відповідного органу місцевого самоврядування), а також міжнародна фінансова установа, з якою Уряд України уклав договір про співробітництво та для якої згідно із законами України встановлені привілеї та імунітети, не можуть уважатися пов'язаними з банком особами.

Розділ II. Визначення пов'язаних із банком осіб

Глава 1. Визначення банком пов'язаних із ним осіб

1. Банк визначає перелік пов'язаних із банком осіб, який затверджується правлінням банку, відповідно до вимог статті 52 Закону та з урахуванням цього Положення.

2. Банк забезпечує внесення змін до переліку пов'язаних із банком осіб на підставі змін інформації щодо особи, визначеної пов'язаною з банком, визначення нових осіб пов'язаними з банком особами тощо.

3. Банк зобов'язаний щомісячно (до 10 числа після звітного періоду) надавати Національному банку актуалізований перелік пов'язаних із банком осіб за формою, визначеною нормативно-правовим актом Національного банку з питань організації статистичної звітності, що подається до Національного банку.

4. Банк зобов'язаний розробити та запровадити внутрішньобанківські положення, політики, системи контролю щодо операцій із пов'язаними особами з метою забезпечення цілісності та повноти процесу ідентифікації пов'язаних осіб і контролю за операціями з ними.

Глава 2. Визначення Національним банком пов'язаних із банком осіб

1. Національний банк може визначати пов'язаною із банком особу відповідно до вимог статті 52 Закону із застосуванням ознак, зазначених у главі 3 цього розділу.

Національний банк може визначати пов'язаною з банком особу, використовуючи одну або декілька ознак одночасно.

2. Рішення про визначення юридичних або фізичних осіб пов'язаними з банком особами приймає уповноважена особа Національного банку (далі – уповноважена особа).

3. Національний банк не пізніше наступного робочого дня після прийняття такого рішення повідомляє банк про нього засобами електронного зв'язку.

4. Особа вважається пов'язаною з банком, якщо банк протягом 15 робочих днів із дня отримання такого повідомлення Національного банку про визначення пов'язаною з банком особи не доведе протилежного.

5. Якщо банк доведе, що особа не є пов'язаною з банком, то відповідне рішення уповноваженої особи скасовує/змінює Комісія Національного банку України з питань нагляду та регулювання діяльності банків, нагляду (оверсайта) платіжних систем (далі – Комісія).

Якщо банк не доведе, що особа не є пов'язаною з банком, то Комісія залишає рішення уповноваженої особи без змін.

6. Банк зобов'язаний визначити особу пов'язаною та внести відповідні зміни до переліку пов'язаних осіб не пізніше першої звітної дати після завершення терміну, установленого в пункті 4 цієї глави.

7. Національний банк має право за невиконання банком рішення Національного банку щодо визначення фізичних та/або юридичних осіб пов'язаними з банком особами застосувати до банку відповідні заходи впливу.

Глава 3. Ознаки визначення Національним банком фізичних або юридичних осіб такими, що є пов'язаними з банком особами

1. За характером взаємовідносин:

1) винятковість:

особа є боржником/контрагентом лише одного банку або пов'язаних із ним осіб, а операції, які здійснюються з такою особою, є економічно необґрунтованими (за винятком випадків, коли одержання фінансування від більше ніж одного банку є недоцільним, наприклад іпотечний кредит, наданий фізичній особі для придбання житла, що є єдиним місцем проживання цієї особи);

у особи, у тому числі новоствореної, відсутня кредитна історія з іншими фінансовими установами, не пов'язаними з банком;

2) економічна залежність:

особа здійснює свою господарську діяльність у секторі економіки, де банк або пов'язані з ним особи відіграють дуже важливу роль (уключно з діяльністю з надання допоміжних послуг);

основним джерелом надходжень особи є кошти банку та/або пов'язаної з банком особи;

особа не має суттєвої господарської діяльності або доходів (включаючи, але не обмежуючись офшорними та фіктивними компаніями і підставними особами);

особа є залежною від банку та/або від пов'язаних із ним особами, внаслідок чого проблеми в діяльності банку або пов'язаних із ним осіб із великою вірогідністю призведуть до проблем у діяльності цієї особи;

особа діє переважним чином як представник інтересів банку та/або пов'язаної з банком особи;

особа належить до групи позичальників банку, пов'язаних між собою спільною господарською діяльністю, яким банк надав значні кредити, та один з позичальників є пов'язаною з банком особою;

особа належить до групи осіб, пов'язаних між собою спільною господарською діяльністю, забезпечення за кредитами яких надано одним заставодавцем, та хоча б один з позичальників є пов'язаною з банком особою;

3) спільна інфраструктура:

особа має спільні або дуже близькі адреси (фізичні або віртуальні), фактичні місцезнаходження, нефізичне розміщення (наприклад інтернет-сайт) із банком та/або пов'язаними з ним особами;

особа має спільні операційні структурні елементи, зокрема ІТ системи, бухгалтерський облік із банком або пов'язаними з ним особами (уключаючи аутсорсинг);

особа має спільного з банком та/або пов'язаними з ним особами керівника, або працівник особи є керівником (менеджером) у банку та/або пов'язаній з ним особі та навпаки;

особа має спільних юридичних радників із банком або довіреності надані банком та/або пов'язаними з ним особами, або вона є спеціально створеною компанією для виконання конкретних завдань та є контрольованою банком та/або пов'язаними з ним особами;

особа має спільних постачальників, провайдерів послуг або клієнтів із банком чи пов'язаними з ним особами;

особа має в банку спільного з пов'язаними з банком особами менеджера з кредитування/надання послуг;

4) недостатня прозорість:

інформація про структуру власності особи не дає можливості встановити всіх власників істотної участі та/або кінцевих бенефіціарних власників (контролерів) та/або всіх ключових учасників у структурі власності особи;

структура власності особи невиправдано складна;

особа не співпрацює з Національним банком з питань з'ясування інформації щодо її відносин з банком та/або пов'язаними з ним особами;

особа зареєстрована не в країні, де здійснюється її основна діяльність, без наявності для цього економічних і фінансових підстав;

особа, щодо якої наявна публічна інформація про її пов'язаність із банком документально нею не спростована.

2. За характером операцій:

1) мета трансакції та використання коштів:

мета трансакції та використання коштів не відповідає основному виду діяльності (типовій господарській діяльності) особи;

кошти, отримані особою, використані для інших цілей, ніж передбачено в договорі;

кошти використовуються пов'язаними з банком особами або в їх інтересах прямо чи опосередковано (уключаючи, але не обмежуючися погашенням кредитів в інших фінансових установах, купівлею активів та оплатою послуг);

використання коштів чітко не визначено або не контролюється банком належним чином;

2) документація:

необхідна документація стосовно трансакції відсутня або документація не відповідає встановленим вимогам (у тому числі недостатня кількість або відсутність документів);

наявна документація не відображає реальні характеристики, економічну суть трансакції;

3) операційні стандарти.

Трансакція не була б проведена за таких умов іншим банком, уключаючи, але не обмежуючися такими ситуаціями:

деякі стандарти кредитування не представлені або визначені не повністю у внутрішніх положеннях банку;

трансакція проведена з недотриманням внутрішніх положень банку;

сума наданого кредиту не відповідає обсягам діяльності боржника;

існує суттєва диспропорція між надходженнями особи, змістом та умовами трансакції;

здійснення операцій, юридична форма яких відрізняється від їх економічної суті;

особа має договірні відносини, що передбачають право на відмову від узятих на себе зобов'язань перед банком (виконання визначених умов) та/або передавання боргів пов'язаній із банком особі;

установлення для боржника/контрагента індивідуальних умов сплати боргу, відмінних від поточних ринкових умов;

штатна чисельність особи не відповідає обсягам її діяльності та/або обсягом активних операцій, що проводяться банком із такою особою;

відсутність у особи протягом півроку з дати фактичного отримання кредиту необхідної документації чи дозволів для забезпечення виконання робіт, на цілі яких надавався кредит (наприклад відсутність дозволів на земельну ділянку під будівництво, на яке надано кредит, або взагалі ліцензії на будівництво тощо);

4) заборгованість та кредитоспроможність.

Кредит не був би наданий особі іншим банком, що притримується ефективної банківської практики, уключаючи, але не обмежуючися такими ситуаціями:

кредитоспроможність або обсяги надходжень за грошовими потоками, що надходять на рахунки особи, не забезпечують своєчасного повернення кредиту;

надходження, які планується отримати від інвестування коштів, наданих у кредит, не забезпечують своєчасного та належного повернення кредиту;

здійснення операцій із особою, кредитний рейтинг якої або оцінка якості її активів, розрахованих банком, є нижче прийнятних;

продовження строку користування кредитом на строк більше одного року без наявності фактів сплати відсотків за кредитом;

5) інструменти внутрішнього контролю.

Внутрішній контроль за операцією недостатній порівняно з тим, що застосовується в аналогічних операціях, уключаючи, але не обмежуючися такими ситуаціями:

операція була здійснена банком за процедурою, відмінною від процедури, визначеної для аналогічних контрагентів;

немає обґрунтованого висновку підрозділу з управління ризиками під час здійснення активної операції або є негативний висновок щодо цього;

операція з особою здійснена в розмірі, що перевищує встановлений банком внутрішній ліміт для такого виду контрагентів без належного економічного обґрунтування;

активи/послуги, продані/надані банку особою, не можуть бути ідентифіковані або немає жодних доказів їх ймовірного існування на момент здійснення трансакції;

оцінка щодо застави, отриманої банком, не проведена своєчасно або відсутні документи, що свідчать про обтяження майна та його державну реєстрацію відповідно до вимог законодавства та внутрішніх процедур банку;

кредити, надані особі, не класифікуються як проблемні, коли це необхідно (уключаючи чисто формальну реструктуризацію кредиту) або резерви на покриття можливих втрат за активними банківськими операціями розраховані неналежним чином;

неналежне зволікання, затягування банком процедури стягнення боргу за кредитами або стягнення застави за кредитами;

б) відсоткові ставки, комісії та ціни:

процентні, комісійні та операційні доходи (витрати) за операціями з особою є відмінними від поточних ринкових умов/умов операцій з іншими боржниками/контрагентами;

ціни, за якими відбувся продаж активів та/або надання послуг банком особі, суттєво відрізняються від ринкових;

ціни, за якими відбувся викуп активів та/або отримання послуг банком від особи, суттєво відрізняються від ринкових;

7) заставне забезпечення та гарантії:

наявність у особи договорів із банком та/або пов'язаною з банком особою щодо забезпечення виконання зобов'язань один за одного;

прийняття від боржника/контрагента меншого забезпечення виконання зобов'язань або забезпечення нижчої якості, ніж приймається від інших клієнтів.